

Barbara Fatyga

INSTRUKCJA DO BADANIA OŻK-SB „KALENDARZ KULTURY”

SPIS TREŚCI

I) UWAGI WSTĘPNE

II) ZBIERANIE MATERIAŁU

II.1) CHARAKTERYSTYKA I PIERWSZE PORZĄDKOWANIE MATERIAŁU EMPIRYCZNEGO

II. 2) DOBÓR PRÓBY

II.3) ZASIĘG CZASOWY BADANIA

III. BADANIE PILOTAŻOWE (EKSPLORACYJNE) – ETAP ZBIERANIA I PORZĄDKOWANIA DANYCH

IV. BADANIE WŁAŚCIWE – ETAP ZBIERANIA DANYCH

V. ETAP KODOWANIA DANYCH

VI. ANALIZY I INTERPRETACJE II STOPNIA

VII ANALIZY I INTERPRETACJE III STOPNIA- RAPORT

Fundacja Obserwatorium Żywej Kultury – Sieć Badawcza

Warszawa 2013

I) UWAGI WSTĘPNE

Badanie „Kalendarz kultury” wymyśliliśmy w trakcie seminariów OŻK Węzła Centralnego (Zespół Merytoryczny w Warszawie), podczas dyskusji nad możliwością zbudowania narzędzia do ewaluacji wydarzeń i działań kulturalnych. Pomysł ma ogromny potencjał, a metodologię można rozwijać w wielu różnych kierunkach. W niniejszej instrukcji opisuję wybrane przez nas rozwiązania metodologiczne.

II) ZBIERANIE MATERIAŁU

II.1) CHARAKTERYSTYKA i PIERWSZE PORZĄDKOWANIE MATERIAŁU EMPIRYCZNEGO

Materiałem empirycznym do badania są RELACJE o wydarzeniach i działaniach kulturalnych. Mogą to być informacje:

- zawarte na stronach internetowych,
 - zebrane w trakcie osobnych badań (przy pomocy wywiadów, bowiem chodzi tu o uzyskanie dłuższych niż 1-2 zdaniowe wypowiedzi),
 - uzyskane dzięki SIECIOM KORESPONDENTÓW LOKALNYCH (ten projekt dopiero zaczniemy realizować w roku 2014).
- Wystarczająco – aż nadto - bogaty materiał empiryczny, jak pokazują to nasze dotychczasowe doświadczenia, można już jednak uzyskać ściągając pliki z internetu. Materiału z internetu można poszukiwać przede wszystkim na stronach:
- internetowych wydań prasy centralnej i lokalnej, stronach innych mediów lokalnych (telewizja, radio) ;
 - portali informacji kulturalnych;
 - stronach instytucji i organizacji kulturalnych z danego terenu;
 - blogach;
 - forach dyskusyjnych poświęconych kulturze.

Niezależnie od wyboru wersji badania pilotażowego, (por. niżej) zebrane DANE należy wstępnie podzielić na 2 lub 3 (o ile materiał na to pozwala) GŁÓWNE KATEGORIE oraz - jeżeli materiał to uzasadnia PODKATEGORIE wymienione w poniższym zestawieniu:

- a) ZAPOWIEDZI wydarzeń i działań; zwykle są to albo krótkie NOTKI, albo dłuższe ARTYKUŁY, albo WYWIADY z wykonawcami, organizatorami lub sponsorami wydarzeń i działań;
- b) RELACJE w trakcie trwania wydarzeń lub działań; te też występują albo w postaci NOTEK, albo w postaci ARTYKUŁÓW sprawozdawczych, albo w postaci WYWIADÓW z uczestnikami wydarzeń lub działań;
- c) RELACJE po zakończeniu wydarzeń lub działań (z naszych doświadczeń wynika, iż z powodu upadku tzw. publicystyki kulturalnej najrzadziej w tym zbiorze będą się pojawiać – jako podkategorie - RECENZJE i TEKSTY *stricte* KRYTYCZNE lub POLEMICZNE).

Podczas zbierania i pierwszego porządkowania materiału należy pamiętać o stworzeniu sobie w komputerze osobnych, [porządnie opisanych](#) plików:

- 1) dla jednego źródła – np.: „GAZETA LOKALNA, tytuł, miejsce, miejsce, czas badania”, „GAZETA o ZASIĘGU WOJEWÓDZKIM, tytuł, miejsce, czas badania), itd.;
- 2) w obrębie jednego źródła [od razu](#) dzielić materiał na ZAPOWIEDZI, RELACJE W TRAKCIE i RELACJE PO.

II. 2) DOBÓR PRÓBY

a) Po wstępnym rozejrzeniu się w materiale łącznie dojdziemy do wniosku, iż jest go zdecydowanie za dużo. Należy w takim razie wybrać miejsca, z których będą zbierane dane. W tym celu można się posłużyć różnymi kryteriami. Trzeba jednak zdawać sobie sprawę, iż każde z nich będzie gubiło część – być może - istotnych informacji. Jest tak dlatego, że nie dysponujemy jeszcze w każdej lokalizacji wojewódzkiej opracowanymi MODELAMI ŻYCIA KULTURALNEGO. (Takie modele empiryczne zostały

skonstruowane w 2012 roku dla województwa Warmińsko-Mazurskiego. Opisane są one szczegółowo w raporcie „[Kultura pod pochmurnym niebem](#)”, a bardziej syntetycznie w [PRZYKŁADZIE ANALIZY GUSOWSKICH DANYCH](#) dotyczących WYDARZEŃ KULTURALNYCH (dostępnej w naszym Archiwum). Dobór PRÓBY ŹRÓDEŁ można zatem w wypadku tego województwa oprzeć o podane przykłady gmin reprezentujących dany model i jego warianty. Co zawęzi próbę do stosunkowo niewielkiej liczby przypadków. W wypadku innych województw najpierw należy wg opisanych w podanych tekstach metodologii odtworzyć modele życia kulturalnego.

b) BADANIE w WERSJI *CROWLEROWEJ* (por. niżej) umożliwia, co prawda, opracowanie całości materiału, wymaga jednak dużego zespołu koderów. Na etapie EKSPŁORACJI jest to *łakoma opcja!* Ale rozsądnie myśląc należy oprzeć się na MATRYCY MODEL I ICH WARIANTÓW; zaś resztę materiałów archiwizować na portalu OŹK-SB w postaci interaktywnej BAZY DANYCH, którą zainteresowani mogliby opracowywać sobie sami.

c) INNE POMYSŁY NA DOBÓR PROBY, (nie ukrywam, iż moim zdaniem znacznie gorsze), to oparcie się na kryteriach bardziej formalnych. Mogą to być:

- podział wg typu jednostki samorządu terytorialnego (wybieramy gminę wiejską, miejsko-wiejską, miejską, powiat grodzki i stolicę województwa). Można zastosować taką próbę jednak pod warunkiem uzupełnienia tego kryterium o dane pobrane z [mojeypolis.pl](#), np.: dotyczące liczby wydarzeń i działań kulturalnych na 1 mieszkańca, indeksu infrastruktury kulturalnej i wydatków na kulturę; stworzy to PRÓBĘ, w postaci MATRYCY PRZYPADKÓW do dalszego badania; **przed pozyskaniem narzędzia w postaci modeli, rekomenduję ten właśnie sposób dobierania próby!**

- podział wg typu źródła – np.: gazeta lokalna, gazeta wojewódzka, gazeta centralna itp., ten wybór wydaje mi się najmniej uzasadniony ze względu na cel badania, którym jest wszak ewaluacja wydarzeń, a nie sposobu pisanie o nich!

II.3) ZASIĘG CZASOWY BADANIA

PRÓBĘ ŹRÓDEŁ należy uzupełnić o określenie ZASIĘGU CZASOWEGO badania. Badanie zamierzamy prowadzić cyklicznie, w cyklach rocznych, ze względu na opisany problem NADMIARU DANYCH musi zawierać ono mechanizm samoograniczenia, przynajmniej przy obecnych *możliwościach przerobowych* Zespołów Merytorycznych.

UWAGA! Bardzo pomocnym narzędziem do wyboru miesięcy, zwłaszcza na etapie badania pilotażowego są zamieszczane na różnych portalach KALENDARZE IMPREZ KULTURALNYCH, REPERTUARY, itp. (z przyglądania się im narodziła się zresztą idea i nazwa tego badania!). Warto więc zestawić sobie taką *kalendarzową tabelkę*, po to, by jak powiadał mój znajomy Fizyk *dżast pomacać rzeczywistość*. Mogłaby ona – dla hipotetycznej gminy Nibynowo - wyglądać np. tak:

Tabela Kalendarz Kultury dla TERYT, Gminy Nibynowo, powiat Rubaszki, woj. Nieistniejące

Rok	Miesiąc	Dzień	Źródło	Wydarzenie	Miejsce wydarzenia	Działanie	Miejsce działania
2013	Styczeń	3.01.	Portal naszenibynowo.pl	Impreza Mikołajkowa dla dzieci	Nibynowo, Dom kultury	-	-
		5.01	GL „Wieści Nibynowa”	Bal karnawałowy dla seniorów	Krobki Górne, Klub Seniora	-	-
		8.01	GL „Wieści Nibynowa”	Piątkowe Spotkania poetyckie	Biblioteka w Kruczkach Prawnych	-	-
		9.01	GL „Wieści Nibynowa”	Festiwal Faworka	KGW, Nibynowo	-	-
		10.01	Parafia.nibynowo.pl	-	-	Zajęcia świetlicowe dla dzieci z ubogich rodzin (! - BF)	Dom parafialny
		11.01	Nibynowskidk.pl	-	-	Międzygeneracyjne Kółko teatralne	Nibynowo, Dom kultury

* opracowanie własne – Barbara Fatyga (GL to NIE Gwardia Ludowa lecz Gazeta Lokalna, a KGW to oczywiście Koło Gospodyń Wiejskich)

Po takim ćwiczeniu proponujemy by w Węzłach Regionalnych badanie przeprowadzać w 2 WYBRANYCH MIESIĄCACH:

a) 1 MIESIĄC wybrać spośród tych, które wchodzą w tzw. SEZON, a najlepiej jego *szczyt*; monitorować w tym okresie teksty z

wybranych źródeł;

b) 2 MIESIĄC wybrać spośród miesięcy tzw. *martwego sezonu, poza szczytem* itd.; monitorować w tym okresie teksty z wybranych źródeł.

III. BADANIE PILOTAŻOWE (EKSPLORACYJNE) – ETAP ZBIERANIA I PORZĄDKOWANIA DANYCH

III.1) Zakładamy, że każdy Zespół Merytoryczny Sieci Badawczej OŻK pierwszy raz realizuje badanie w postaci pilotażu, który ma dodatkowo walor badania eksploracyjnego. Trudno więc tu cokolwiek przesądzać i dopiero w kolejnych edycjach badania można ustalić jego ostateczną metodologię.

III.2) Pomysł na etapie BADANIA PILOTAŻOWEGO może być realizowany „ręcznie” lub przy pomocy programów do kodowania danych w 2 wersjach:

a) **badania wg kodów *in vivo*** konstruowanych w trakcie przeglądania zbioru zgromadzonych (por. niżej) tekstów o wydarzeniach – tę metodę polecam zwłaszcza początkującym badaczom (trzeba, po prostu, wypisać z materiału wszystkie znaczące kategorie wydarzeń i działań kulturalnych oraz kategorie, które w jakikolwiek sposób są z nimi w konkretnym tekście powiązane i następnie uporządkować je albo w tabeli, albo w postaci tzw. DRZEWO KATEGORII, używając programów takich jak np. FreeMind, dostępnych w sieci nieodpłatnie dla indywidualnych użytkowników lub – od razu kodując w programie QDA Miner, który umożliwia przecież rekonstrukcję kategorii w trakcie kodowania – por.: [MANUAL dr Pawła Tomanka](#) w naszym Archiwum);

b) **badania opartego na uprzednio przygotowanym tesaursie kategorii** powiązanych z wydarzeniami i działaniami kulturalnymi – tę metodę mogą stosować badacze posiadający już doświadczenie w kodowaniu danych;

UWAGA! Oczywiście, powstały zbiór kategorii (tesaurus) trzeba przetestować na próbce materiału empirycznego.

W pierwszej pilotażowej edycji badania, zrealizowanej na Warmii i Mazurach na potrzeby cytowanego wyżej raportu badanie polegało na wyborze 1 miesiąca w pełni sezonu turystycznego i monitorowaniu w tym okresie środków masowego przekazu (wybranych gazet oraz portalu internetowego) w celu zebrania zarówno zapowiedzi wydarzeń i działań kulturalnych, jak i relacji o charakterze recenzji (w trakcie lub po zakończeniu wydarzenia/działania). Do monitoringu wybrane zostały: „Gazeta Wyborcza” wraz z lokalnymi dodatkami, „Gazeta Olsztyńska” wraz z okazjnymi dodatkami, „Nasz Olsztyniak”, „Dziennik Elbląski”, „Gazeta Giżycka”, „Nasz Elk.pl”, „Rozmaitości Elckie” „Gazeta Lidzbarska”, „Głos Lubawski”, „Głos Olecka”, „Gazeta Ostródzka” „Gazeta Piska”, „Kurier Mrągowski” oraz prywatny portal internetowy Olsztyn24.com. Wnioski z tego badania oraz przykładowa analiza danych i jej wyniki – pod podanym adresem.

IV. BADANIE WŁAŚCIWE – ETAP ZBIERANIA DANYCH

Po etapie pilotażowym, BADANIE WŁAŚCIWE można przeprowadzić w następujący sposób:

- a) na podstawie przetestowanego doboru próby i/lub tesaurosa kategorii tematycznych należy sporządzić LISTĘ KODÓW (por. niżej w niniejszej instrukcji), którą następnie można przepisać, tworząc tzw. *crawlera* (czyli robota internetowego – por. w niniejszym Archiwum opis takiego narzędzia, przygotowanego przez Zespół Węzła Warmińsko- Mazurskiego);
- b) dysponując dobraną PRÓBĄ lokalizacji i źródeł monitorować w wybranych miesiącach informacje o wydarzeniach i działaniach, ściągając odpowiednie pliki i zapisując je wg podanego wyżej wzorca (pkt II niniejszej instrukcji).

V. ETAP KODOWANIA DANYCH

V.1 Zarówno wypadku zastosowania *crawlera*, jak i ściągania plików i kodowania QDAMinerem proponuję zastosować następujące DRZEWO GŁÓWNYCH KATEGORII – przedstawiłam je tutaj przy pomocy FreeMinda (por. rys. 1). Każdy typ wydarzenia (tu, np. FESTIWAL z nazwą) jest prawidłowo zakodowany gdy wpisane do drzewa są składowe jego struktury (działania, wykonawcy, itd.) wraz z ocenioną temperaturą emocjonalną danej frazy lub wyrażenia. Aby to prawidłowo zrobić

należy PRZED ZAKODOWANIEM PRZECZYTAĆ TEKST, (który jest zresztą na ogół krótki).

Wyjaśnienia wymagają jednak jeszcze niektóre nazwy kategorii użytych w DRZEWIE:

a) do FORMATU GLOBALNEGO¹ należy zaliczać wydarzenia, które NIE są zakorzenione w miejscu lub czasie – przykładowo, festiwal skrzypcowy może się odbywać niemal wszędzie i zawsze będzie wyglądał mniej więcej tak samo;

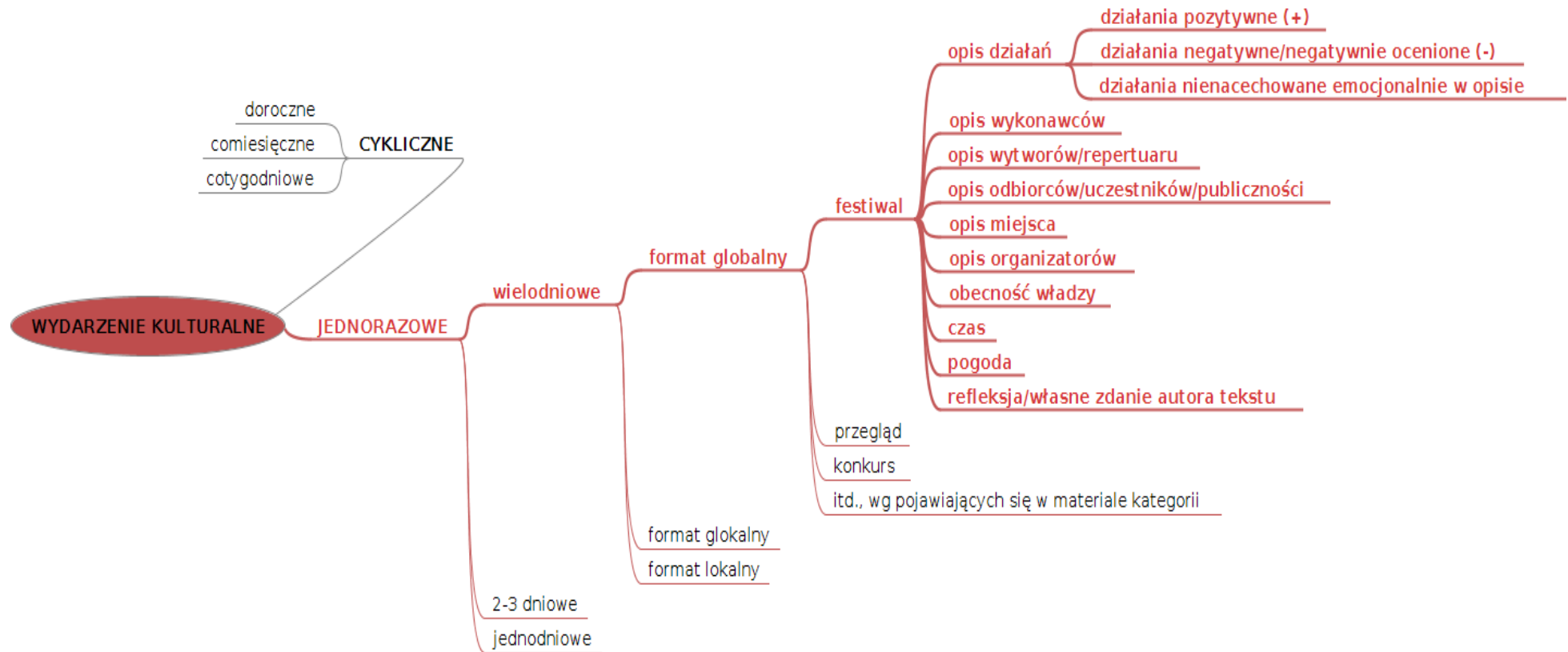
b) do FORMATU GLOKALNEGO należy zaliczać wydarzenia o formacie GLOBALNYM, ale zarazem SAŁ w jakiś sposób zakorzenione LOKALNIE – przykładowo – jarmarki organizowane głównie dla turystów, takie jak słynny Jarmark św. Dominika w Gdańsku czy Jarmark św. Jakuba w Olsztynie to wydarzenia coroczne, cykliczne i glokalne albowiem odwołują się do cech kulturowych miejsc, w których są realizowane. Tak samo traktujemy festiwale dyni – jak to określiła niemądra dziennikarka radiowa *DYNI OBICIE* (!- BF), festiwale Ziemniaka, Truskawki itd.

c) do FORMATU LOKALNEGO należy zaliczać unikalne i rzadkie, jak wskazują dotychczasowe doświadczenia badawcze, wydarzenia mocno osadzone w kulturowym kontekście miejsca i czasu – innymi słowy takie, które nie tyle zupełnie są pozbawione akcentów czy elementów globalnych, lecz nie mogłyby się odbywać nigdzie poza danym miejscem.

Zastosowaliśmy taki podział aby UNIKNAĆ w tym momencie dyskusji nad anachronicznym podziałem na: kulturę wysoką, ludową, młodzieżową itd., który od dawna jest już absolutnie nieużyteczny.

¹ Pomysł na skonceptualizowanie tego fragmentu badania zawdzięczamy Przemysławowi Zielińskiemu – podziękowania!

RYS. 1 DRZEWO KATEGORII DO KODOWANIA WYDARZEŃ KULTURALNYCH w badaniu „KALENDARZ KULTURY” z zaznaczoną kolorem przykładową ścieżką kodowania.

*opracowanie Barbara Fatyga

VI. ANALIZY I INTERPRETACJE II STOPNIA

UWAGA! Z analizą I stopnia mieliśmy do czynienia w trakcie porządkowania materiałów opisanego w pktcie II.1 (porządkowanie materiału).

Zebrany materiał i zakodowany materiał należy następnie zliczyć w liczbach bezwzględnych i w procentach z uwzględnieniem różnych przekrojów wynikających z pytań badawczych, które pojawiały się – zgodnie z logiką badań jakościowych - w trakcie prowadzenia badania.

VII ANALIZY I INTERPRETACJE III STOPNIA

VII.1) Po wykonaniu analiz II stopnia PT BADACZ zyskuje wiedzę o tym co zebrany materiał **NAPRAWDĘ** zawiera. Może więc zadawać mu kolejne pytania, interpretować odpowiedzi i **W KOŃCU NAPISAĆ RAPORT!**

VII. 2) Warto w tym miejscu przypomnieć garść wskazówek dotyczących wykonania raportu.

a) **RAPORT** z tego badania nie musi być bardzo długi! Powinien jednak zawierać informacje o wszystkich opisanych tu elementach.

b) Bardzo pożądane i mile widziane jest **PRZEDSTAWIANIE WYNIKÓW** w tabelach i na wykresach, które radzę starannie przemyśleć, także pod względem ich formy. Wybór sposobu prezentacji może bowiem decydować jakie treści zostaną zaprezentowane!

c) **BEZWZGLĘDNIE NALEŻY UNIKAĆ** powtarzania (w opisie) prezentacji danych, która już została wykonana na wykresie lub w tabeli.

d) Nie należy też zapominać o **WNIOSKACH**, które powinny towarzyszyć zarówno analizom i interpretacjom **CZĄSTKOWYM**, jak i zostać zebrane i podsumowane w części końcowej raportu.